

UGENT MAGAZINE

| EDITIE N°2 |

BLAD VOOR ALUMNI
EN ANDERE DURFDENKERS

**WAT ALS NIEMAND
ONZE DATA
MAG BEWAREN?**

UNIVERSITEIT
GENT

WAT LIJKT HET ER VREDIG EN STIL.

Je zou bijna willen fluisteren: *shhh*, hier onderzoekt men. Maar eigenlijk zouden we op één van die daken moeten staan en roepen: hier gebeurt toponderzoek. Naar dieren. Maar, zo maakte afgelopen jaar duidelijk, ook voor mensen. Of hoe de inzichten van de diergeneeskunde ook cruciaal blijken in de strijd tegen die onzichtbare vijand. Van inzichten over hoe een virus werkt tot het mee opleiden van coronaspeurhonden. Het gebeurt allemaal aan deze faculteit. Niet toevallig voor het vierde jaar op rij de beste **faculteit Diergeneeskunde** van de wereld! Zonovergoten faculteit. Als was het met een gouden randje.

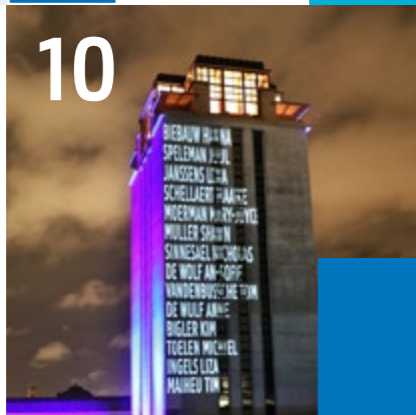

DE BAROMETER

06

Het lerarentekort & de educatieve master

#UGENT

10

COVERSTORY

12

Wat als niemand onze data mag bewaren?

Resto's: iconen van de UGent

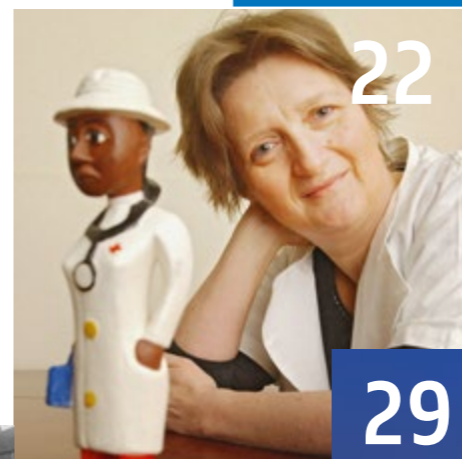
IN BEELD

18

De strijd van Marleen Temmerman

MAAK HET VERSCHIL

22

EVEN GOEDE VRIENDEN

Moet een spermadonor anoniem blijven?

25

DE BRIEF

Steven Van Gucht

32

UGENT IN DE WERELD

29

Global Campus in Zuid-Korea

INHOUW

34

PERSPECTIEF

Hoe kunst een lichtpunt in Syrië kan zijn.

SLOTSOM

Hallo Hortense!

38

37

DE BLIK VAN RIK

"Het zijn vaak kleine dingen die het verschil maken."

COLOFON

UGent Magazine is het blad voor alumnileden en relaties. Het wordt jou twee keer per jaar toegestuurd.

Wil je het liever niet meer ontvangen? Of op een ander adres? Laat het dan weten via communicatie@ugent.be.

De meeste artikels vind je ook op www.durfdnken.be. Daar vind je ook de Engelstalige versies.

Redactieadres
Directie Communicatie en Marketing
UGent,
Campus Ufo, rectoraat,
Sint-Pietersnieuwstraat 25,
9000 Gent

Verantwoordelijke uitgever
Rik Van de Walle, rector UGent

Coördinatie
Fien Ysebie, David De Wolf

Redactie & Design
The Fat Lady

Illustratie cover
Daniele Simonelli

Druk
L.capitan

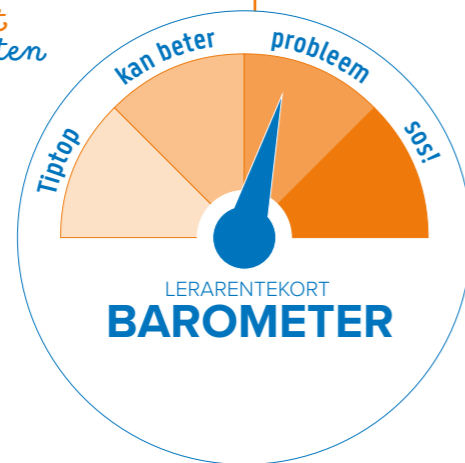
Gedrukt met vegetale inkt op 100% gerecycleerd Nautilus® papier en met elektriciteit afkomstig uit CO₂-neutrale bronnen.

Wil je meer verhalen lezen over de UGent, surf dan naar

www.durfdnken.be

1200

 Vervangingstekort
 aan leerkrachten

2020

“Werkonzekerheid en onvoldoende begeleiding zorgen ervoor dat veel beginnende leraren al na een paar jaar stoppen.”

Ruben Vanderlinde

LERARENTEKORT LOOPT SNEL OP

HOE DE
 EDUCATIEVE
 MASTER
 (een deel van)
 DE OPLOSSING
 KAN ZIJN

2028

5000 à 7000

 Structureel tekort
 aan leerkrachten

Het lerarentekort is een grote uitdaging in het onderwijs. Dat aanpakken is voor professor Ruben Vanderlinde, professor aan de Vakgroep Onderwijskunde en voorzitter van de opleidingscommissie Educatieve Masters, dan ook de prioriteit. “Een deel van de oplossing zit in kwaliteitsvolle lerarenopleidingen, zoals de educatieve master van de UGent, die het diploma van leerkracht opwaardeert.”

Waarom is het lerarentekort de grootste uitdaging in het onderwijs?

“Er zijn verschillende uitdagingen in het onderwijs. Denk maar aan de dalende kwaliteit en de groeiende diversiteit in de klas. Voor mij starten veel van die uitdagingen bij het lerarentekort. Ons onderwijs heeft absoluut nood aan goed opgeleide, kwaliteitsvolle leerkrachten om die andere uitdagingen te kunnen aanpakken.”

Hoe groot is dat lerarentekort?

“Vandaag is er een vervangingstekort van 1200 leerkrachten. Dat wil zeggen: vervangingscontracten die niet ingevuld raken. Maar ook de prognoses voor de komende jaren zijn duidelijk. In 2028 zal er nood zijn aan 5000 à 7000 extra leraren, waarvan zeker 3200 in het secundair onderwijs. We moeten wel nuanceren: voor de vakken Frans, wiskunde en wetenschappen is het tekort het grootst en het probleem is vooral voelbaar in de provincies Antwerpen, Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen.”

Ondertussen hoor je verschillende verhalen van startende leerkrachten die maar niet aan de bak komen. Hoe kan dat?

“Dat is inderdaad een ongelooflijk paradoxaal gegeven. Aan de ene kant is er een groot lerarentekort, aan de andere kant worden beginnende leraren geconfronteerd met werkonzekerheid. De meeste leraren beginnen met een interim hier, een interim ginder, ... Dat zorgt ervoor dat beginnende leraren zich ‘leraar in de wachtkamer’ voelen, blijkt ook uit ons onderzoek. Je bent wel leraar, je hebt een job, maar hoe kan je een relatie ontwikkelen met je collega’s of met de ouders van je leerlingen als je niet weet waar je binnen een maand moet lesgeven? Die werkonzekerheid en onvoldoende begeleiding zorgen ervoor dat heel wat beginnende leraren na een paar jaar uit het beroep stromen. Dat moet anders. Bovendien is het beroep van leraar de laatste jaren te weinig veranderd. Het is en blijft een beroep met een relatief ‘vlakke’ loopbaan die te

EDUCATIEVE MASTER?

De educatieve master van de UGent is een masteropleiding voor zij die zowel leraar als vakexpert willen worden. Je kan de opleiding volgen na je bachelor of via een verkort traject als je al een masterdiploma op zak hebt. Erna kan je verschillende richtingen uit, net omdat het een volwaardig masterdiploma is. Of je kiest voor een job in het onderwijs, of je gaat voor een andere job in je vakgebied. Ook als je dus geen leraar wil zijn, blijft dit diploma een meerwaarde als je later presentaties, vormingen of opleidingen moet geven.

Is de educatieve master van de UGent iets voor jou? Neem dan zeker een kijkje op www.ugent.be/educatievemaster

RUBEN VANDERLINDE

Ruben behaalde zijn doctoraat in de Pedagogische Wetenschappen aan de UGent in 2011. Zijn leukste herinnering aan die periode is toen ze als vakgroep gevestigd waren in bureaus in een containergebouw op dezelfde plek waar nu de tennisvelden van het HILO zijn.

“De liefde voor je vakgebied delen met jonge mensen, dat is toch het mooiste dat er is?”

weinig is aangepast aan de huidige maatschappij. Je hele leven lang bijna exact hetzelfde doen, dat is niet meer van deze tijd.”

Kan je iets veranderen aan die 'vlakke' loopbaan?

“Absoluut, er zijn meerdere oplossingen mogelijk. Ik denk dat we het beroep van leraar moeten herdenken. Leraar zijn is meer dan enkel lesgeven. Zo moet het volgens mij in de toekomst mogelijk worden om een deel van je tijd aan andere taken te besteden. Denk maar aan professionaliseren of het begeleiden van nieuwe leerkrachten. Daar zijn leraren met verschillende profielen voor nodig. En dat alles begint met een goede lerarenopleiding. De educatieve masteropleidingen die we aan de UGent aanbieden, zijn bijvoorbeeld al een stap in de goede richting. Die vervangen de vroegere 'specifieke lerarenopleiding'. Die specifieke lerarenopleiding zweefde ergens tussen een bachelor en een master. Nu is het duidelijker: de lerarenopleiding is een masteropleiding. Je diploma aan sich wordt dus opgewaardeerd, zowel hier als in het buitenland. Dat maakt het aantrekkelijker om leraar te worden.”

Hoe begin je aan een educatieve masteropleiding? Heb je al een diploma nodig?

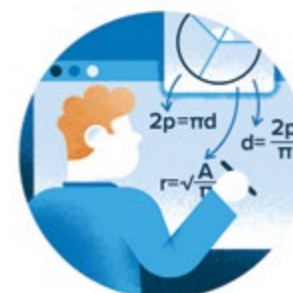
“Er zijn drie mogelijkheden om te starten: tijdens of na je bachelor, of na een andere master. De eerste optie: in je derde bachelorjaar kan je een voorbereidend 'pakket onderwijs' kiezen voor vijftien studiepunten. Nadien stroom je door naar het geïntegreerd traject in de master. Een tweede optie is dat je na je bachelor inschrijft voor de master. Je krijgt er de opleiding om leraar te worden, maar je blijft tegelijk een volwaardige domeinspecifieke opleiding volgen. Dat is uniek en vernieuwend. De derde mogelijkheid: als je al een masterdiploma op zak hebt, kan je een verkort traject volgen met de focus op de pedagogische vaardigheden en de vakdidactiek die je nodig hebt om leraar te worden.”

Je kan dus bijvoorbeeld afstuderen als geschiedkundige én leraar?

“Dat klopt, je vertrekt vanuit je eigen domein. Dat is belangrijk voor de waardering van het beroep én voor je eigen identiteit. Een leerkracht wiskunde bijvoorbeeld, houdt van wiskunde en wil zijn of haar liefde voor wiskunde overbrengen aan de leerlingen. De liefde voor je vakgebied delen met jonge mensen, dat is toch het mooiste dat er is? □

Grootste tekort aan leerkrachten

Wiskunde

Frans

Wetenschappen

NELE MATTHYS VOLGDE DE EDUCatieve MASTER

“Ik ben 25 jaar geleden afgestudeerd als vertaler-tolk. Na mijn studies heb ik lang gezocht naar wat ik wilde doen met mijn diploma. Ik heb verschillende, uiteenlopende jobs gehad. Na jarenlang twijfelen, heb ik vorig jaar

toch de sprong gewaagd en ben ik aan de educatieve master aan de UGent begonnen. Ik heb er veel ondersteuning gekregen. Zowel de educatieve vakken, die iedereen moet volgen, als de vakdidactische lessen zoals Duits en Frans waren bijzonder leerrijk. Ondertussen geef ik les aan de eerste en tweede graad. Dankzij de educatieve master sta ik zelfverzekerd voor de klas en heb ik de juiste tools in handen om les te geven. Hoewel het geen makkelijk jaar is geweest door de coronacrisis, ben ik wel enorm blij dat ik de stap heb gezet. Ik had het veel eerder moeten doen. Ik haal veel energie uit lesgeven en kinderen iets bijbrengen. Ik voel dat leerkracht zijn écht mijn ding is.”

Nu digitaal, tot ziens in 't echt

Corona stak een stok in het wiel van de proclamaties, maar uitstel is geen afstel. De traditionele proclamaties met een hapje en een drankje gaan sowieso nog door, van zodra dat terug veilig kan. In afwachting bood de UGent al een digitaal afscheid aan waarin de 6763 afgestudeerden van 2020 met veel trots werden uitgewuifd. Op 9 oktober schitterden al hun namen op de Boekentoren en was er een ceremonie via livestream. Een troost tot we opnieuw van dichtbij kunnen toosten.

Duik in de wereld van de UGent

Speurhonden zijn beter in het detecteren van corona dan de huidige tests. UGent-onderzoekers helpen bij het opleiden van zulke honden. Het is één van de verrassende verhalen die je vindt op www.durfdenken.be, het nieuwe verhalenplatform van de UGent. Je komt er meer te weten over maatschappelijk relevant onderzoek, krijgt een inkijk in het (studenten)leven aan de UGent en leest er scherpe opinies. Durfdenken.be vult de bestaande website www.ugent.be aan, waar je nog steeds alle praktische info over de universiteit terugvindt.

Hou je graag de vinger aan de pols van wat er gebeurt aan de UGent? Neem dan zeker een kijkje op www.durfdenken.be.

Tien jaar studentondernemerschap: just DO! it

Durf Ondernemen, het centrum voor studentondernemerschap aan de UGent, bestaat tien jaar. Prof. Koen De Bosschere (faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur) lanceerde het om (doctoraats)studenten de kans te geven om te experimenteren met een eigen onderneming. Elk jaar worden groepen van student-ondernemers zeven maanden lang intensief gecoacht. In dat traject, 'Expedition DO!', leren ze alles over ideeën pitchen, financiering, onderhandelen

en marketing. Aan het einde van de rit wordt een publiekswinnaar gekozen. Dit jaar was dat Dripl, een ecologische en gezonde frisdrankautomaat. Zonder blikjes, mét hervulbare drinkbus. Ondertussen is het idee ook realiteit en zijn de eerste werkende automaten er.

Meer info over Durf Ondernemen vind je op www.durfondernemen.be

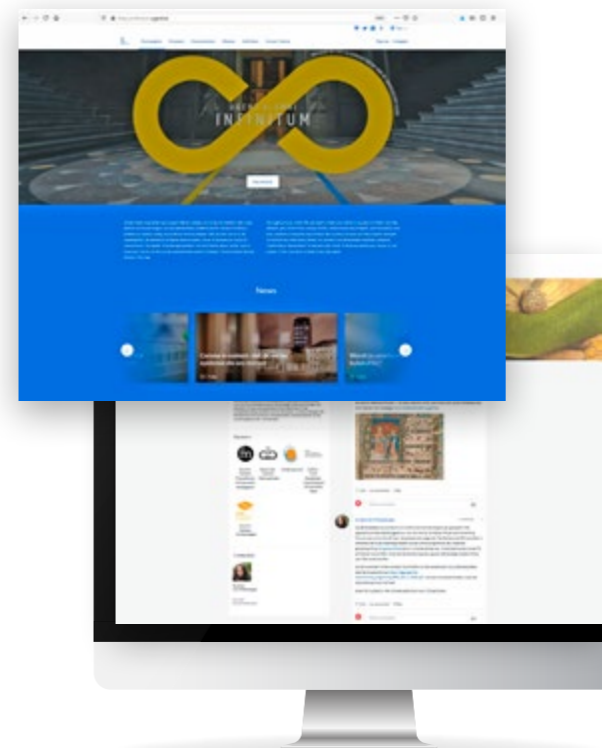

Durf denken, je hele leven lang

"Ik heb meteen een aantal andere alumni uitgenodigd. Leuk dat er ook events worden georganiseerd. Zo heb ik de lezing over de Amerikaanse presidentsverkiezingen gevolgd." Frederik Declercq is enthousiast over Infitum, het nieuwe digitale platform voor UGent-alumni.

Vergeet maffe databanken met verouderde gegevens. Peter Cools (Alumniwerking UGent): "Met Infitum hebben onze alumni toegang tot een exclusieve omgeving om te netwerken, en krijgen ze zowel interdisciplinair als op basis van hun afstudeerrichting een aanbod om te ontdekken." Een beetje Facebook voor alumni, dus. Vijf redenen om snel een profiel aan te maken:

- Alle UGent-alumni zijn terug te vinden op Infitum. Connecteer er opnieuw met je studiegenoten of leer nieuwe mede-alumni kennen door te zoeken op onder andere naam, afstudeerjaar, richting en zelfs op interesses. Berichten sturen op Infitum is het nieuwe netwerken.
- Je eigen profiel activeren gaat supersnel. Infitum is heel gebruiksvriendelijk. Zo kan je je profiel automatisch aanvullen met je carrièregegevens op LinkedIn.
- Op Infitum beheer je zelf de informatie die over jou te vinden is. Enkel je naam en opleiding zijn standaard zichtbaar voor andere gebruikers. Verder beslis je zelf welke info je aanvult: foto's of je cv.
- Via je timeline blijf je op de hoogte van nieuwtjes, evenementen en onderzoeken. Je kan zelf ook berichten delen, met iedereen of met mensen uit jouw vroegere opleiding.
- Het Infitum-platform is volledig gratis. Wie van extra voordelen wil genieten, zoals korting in de UGent-resto's, sportvoorzieningen of evenementen, kan lid worden van een facultaire of van de centrale alumnivereniging.

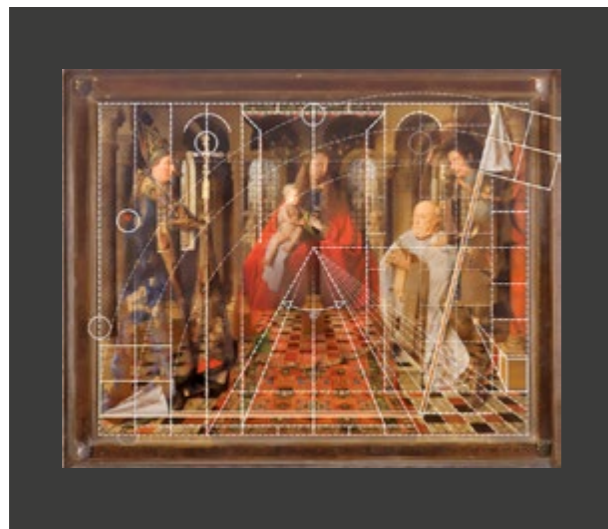

Registreer je net als Frederik en al 3000 andere alumni op infitum.ugent.be.

Van Eyck in perspectief in het GUM

In het GUM (Gents Universiteitsmuseum) kan je naast de vaste collectie ook een pop-uptentoonstelling meepikken over Jan Van Eyck. Kwatongen beweren dat hij perspectief niet onder de knie had. Anderen zeggen dan weer dat hij misschien wel de beste perspectiefschilder uit zijn tijd was. In de expo onderzoekt architect Patrick Seurinck met hulp van enkele architectuurstudenten wat er van aan is.

De pop-upexpo 'Van Eyck in de Diepte. Fricie en harmonie door het oog van architecten en kunstenaars' loopt nog tot 29 juni 2021 in het GUM. Meer info en tickets op www.gum.gent.

STRAKS MAG NIEMAND ONZE GEGEVENS NOG BEWAREN

De spanning tussen privacyrecht en strafrecht is een tikkende tijdbom. Onder druk van Europa dreigt het wetgevend kader rond welke communicatiegegevens bedrijven over ons mogen bijhouden, in te storten. Anders gezegd: zonder dat kader wordt data bijhouden onmogelijk. Een goede zaak voor onze privacy, maar tegelijk "steveneren we af op een regelrechte ramp", zegt professor Gert Vermeulen, gewoon hoogleraar internationaal strafrecht en privacyrecht.

(EN DAT
IS GEEN
GOED
NIEUWS)

Veel kans dat je niet meer weet waar je was vorig jaar op, pakweg, 13 februari om 14 uur of met wie je toen whatsapppte. Communicatiebedrijven weten het wél. Ze verzamelen heel wat gegevens over alle burgers om te factureren. Maar ze houden die gegevens ook bij. Er is namelijk een bewaarplicht op trafiekgegevens. Overheden moeten toegang kunnen hebben tot die gegevens als ze denken dat de staatsveiligheid in gevaar is, of met het oog op terrorisme- of misdaadbestrijding. Op zich is dat een goede zaak.

Maar dat bedrijven zomaar alle gegevens mogen bijhouden van iedereen druist in tegen het recht op privacy, stelt privacyexpert Gert Vermeulen: "Natuurlijk is de veiligheid van burgers van belang. Maar het is hallucinant hoeveel gegevens grote bedrijven als Telenet, Facebook of Google over ons bijhouden, en hoe gemakkelijk politiediensten en justitie ze kunnen raadplegen."

Terrorismebestrijding zonder data?

Gert weet waar hij over praat: hij was privacy-commissaris in de Belgische Privacycommissie, de huidige Gegevensbeschermingsautoriteit. Hij zetelt in heel wat Europese organen die toezicht houden op privacy en treedt vandaag ook op als expert bij de onderhandelingen over een aanvullend protocol bij het Cybercriminaliteitsverdrag. Dat verdrag, opgesteld door de Raad van Europa, probeert een wereldwijde oplossing te creëren voor de problemen over grensoverschrijdende toegang tot elektronisch bewijs in strafzaken. Privacyexpert op het hoogste niveau dus, die de strijd van Europa voor privacybescherming mee aanstuurt.

Tegelijk kijkt hij naar de materie als hoogleraar internationaal strafrecht en is hij op Europees niveau een van de weinigen (zo niet de enige) die

zich op het kruispunt van beide domeinen specialiseert. Vanuit het strafrecht is de huidige evolutie een tikkende tijdbom. "Wat als telecombedrijven binnenkort geen data meer mogen bijhouden? Dan zitten politiediensten met een zeer ernstig probleem. Hoe kunnen ze dan bijvoorbeeld nog terrorismenetwerken oprollen? Stel je de nasleep van de aanslagen in Brussel eens voor zonder de mogelijkheid om dataverkeer te gebruiken. De daders zouden nooit opgepakt zijn."

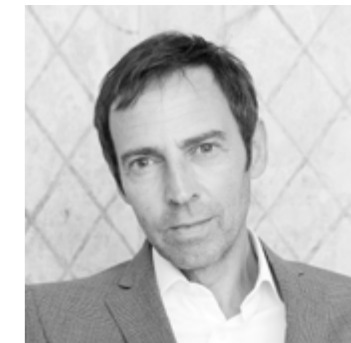
"Stel je de nasleep van de aanslagen in Brussel eens voor zonder de mogelijkheid om dataverkeer te gebruiken."

Privacy en misdaad lijken wel onlosmakelijk verbonden. Je kunt niet raken aan het ene zonder ook het andere te beïnvloeden.

Einde van de illusie van veiligheid

Sinds de aanslagen van 11 september 2001 is er vooral in de westerse landen een abrupt einde gekomen aan de illusie van veiligheid. Amerika koos vanaf dat moment resoluut voor de veiligheid van de burgers boven hun vrijheid. Amper een maand na de aanslagen kwam de USA Patriot Act er, die de Amerikaanse overheid heel wat mogelijkheden geeft om informatie te vergaren.

Onder druk van Amerika, volgde de Europese commissie een aantal jaar later. In 2006

GERT VERMEULEN

Gert studeerde in 1991 af als jurist. Hij behaalde in 1999 zijn doctoraat met een proefschrift over de balans tussen rechtsbescherming en handhaving bij grensoverschrijdende informatie- en bewijsgeving in de EU. Zijn favoriete plekje aan de UGent is het balkonterras van zijn kantoor op campus Aula, met zicht op de drie torens van Gent.

verplichtte een EU-richtlijn alle telecombedrijven uit de lidstaten om trafiekgegevens bij te houden gedurende zes maanden tot twee jaar. Gert: "Aankankelijk was die bewaarplicht er vooral om terrorisme tegen te gaan: justitie, politie- en inlichtingendiensten kunnen communicatiegegevens opvragen over burgers met als doel de staat te beschermen." Al snel werd die data gretig gebruikt in andere zaken: "Tegenwoordig vragen speurders de gegevens vooral op om drugsbendes op te rollen of om vermissingen en verkrachtingszaken op te lossen."

Wetgeving zit aan haar grenzen

De bewaarplicht is intussen uitgebreid naar alles wat elektronische communicatie betreft. Al die data vertellen niets over de inhoud van de communicatie, wel over met wie je contact hebt, bijvoorbeeld, of op welke plaats je je bevindt. Over elk telefoontje en elk berichtje dat je stuurt is die informatie beschikbaar. Gert: "We beseffen het niet, maar werkelijk alle info over wat we het laatste jaar gedaan hebben, over alle plekken die we bezocht hebben,

zit in een soort doos. En die kan op elk moment opengaan. Dat is ronduit angstaanjagend."

Ondanks de tendens om al die data bij te houden, dringt op Europees niveau steeds meer door dat algemene databewaring de privacy schendt. In 2014 vernietigde het Europees Hof van Justitie de EU-richtlijn over de bewaarplicht. Het Hof oordeelde dat gegevens bijhouden van een volledige populatie een te grote inbreuk is op de privacy van te veel mensen en disproportioneel is. België voegde wat extra toegangsgrendels aan de wet toe, net als andere Europese landen. Maar de wet gaat nog steeds uit van een algemene en onbeperkte bewaarplicht voor operatoren. Het Europees Hof oordeelde in oktober voor het eerst dat een veralgemeende nationale bewaarplicht strijdig is met het recht op privacy. Ook in functie van inlichtingenwerk.

De bal ligt nu in het kamp van de lidstaten om met nieuwe wetgeving te komen. En daar zit het probleem, want veel beweegt er niet. "Ik vind het

hallucinant dat niemand zich hierop voorbereidt. Onze wetgeving zit duidelijk aan haar grenzen. Nationale bewaarwetten dreigen vernietigd te worden. En dan mogen bedrijven geen data meer bewaren. Dan zitten we pas met een probleem”, benoemt Gert de tikkende tijdbom.

Veilige havens?

Om het verhaal nog complexer te maken, is er nog het vraagstuk van waar data zich precies bevinden. Onze communicatie verloopt niet alleen via de klassieke Belgische telecomoperatoren, zoals Telenet of Proximus, maar ook - en vooral - via snelle dataverbindingen. Gert: “Elk WhatsApp-bericht dat ik stuur, wordt ergens gecapteerd, in de cloud. Waar precies, dat weet niemand.”

Omdat er op wereldniveau geen wettelijk kader is over die data, gebeurt het in de realiteit vaak dat politiediensten aankloppen bij grote providers. Gert: “Ook dat vind ik problematisch. Voor burgers is het toch niet zo geruststellend dat pakweg Microsoft zomaar over hun gegevens kan beslissen? Dat gaat dan nog over een Amerikaans bedrijf, en niet eens over een bedrijf uit een land waar er van een rechtsstaat geen sprake is.”

Om daar een mouw aan te passen, kwam er tussen Europa en de VS het Safe Harbour-systeem. Bedrijven met vestigingen op Amerikaans grondgebied kunnen zich verbinden tot de strengere privacywetten van de EU, en worden zo op het vlak van databeheer ‘veilige havens’ binnen het onveilige Amerika. Maar na de onthullingen door Edward Snowden over het NSA, stapte privacy-voorvechter Max Schrems naar het Europees Hof van Justitie. Dat oordeelde dat dataverkeer tussen Europa en de Verenigde Staten niet veilig kan gebeuren omwille van de veralgemeende Amerikaanse overheidssurveillance, en verwees

Safe Harbour naar de prullenmand. Nieuwe onderhandelingen tussen de EU en de VS leidden tot een nieuw kader: het Privacy Shield. Maar afgelopen juli verklaarde het Europees Hof van Justitie ook dat nieuwe kader ongeldig.

Nieuw model van databewaring

Bottom line: alle wetgevende kaders over databeheer zijn eigenlijk problematisch. Terwijl data net een groot nut kunnen hebben: “Heel wat zaken worden op die manier opgelost. Het gebruik van die trafiekgegevens is zo handig dat het intussen een essentiële tool is. Iedereen rekent erop dat al die data zomaar voorhanden is. Als die data morgen verdwijnen, dan is dat een ramp. En voorlopig steken alle diensten de kop in het zand.”

Daarom probeert Gert al jaren beleidsmakers en praktici warm te maken voor een nieuw model van databewaring dat de balans houdt tussen privacy- en strafrecht. Momenteel werkt hij zelf een aantal bouwstenen uit.

Kerstmarkten en smokkelaars

Zijn model werkt met selectoren en stapt af van de algemene bewaring: door af te bakenen, bewaar je niet langer alles van iedereen, maar wel op basis van bepaalde criteria. “Dat is niet makkelijk, want je mag niet discrimineren. Je moet bepaalde vooroordelen uitsluiten.” Het gaat over bijvoorbeeld ethnic profiling. “Maar het is perfect mogelijk: je kan selecteren op basis van objectieve gegevens die je haalt uit kennis over misdaden uit het verleden of dankzij gericht speurwerk. Die kennis kunnen we dus vertalen in een selectieve bewaarplicht.”

Hij geeft een concreet voorbeeld. “Stel: we weten dat er een verhoogde kans is op een terroristische aanval op kerstmarkten. Dan kan je alle data van alle kerstmarkten in het land tijdens de kerstperiode

verzamelen. Of een ander voorbeeld: we weten dat mensensmokkelaars een bepaalde route gebruiken. Die loopt bijvoorbeeld via het Maximiliaanpark in Brussel via de snelweg naar Zeebrugge en van daaruit naar het Verenigd Koninkrijk. Het is mogelijk om enkel data vanop dat traject te verzamelen. Als je ziet dat een bepaald mobiel toestel die route regelmatig volgt, dan is de kans heel groot dat het om een smokkelaar gaat.”

Speld in een kleinere hooiberg

Dat soort selectieve databewaring ligt in lijn met wat het Europees Hof oordeelt. Maar dreig je dan geen gegevens te missen? Slechts in heel beperkte mate, stelt Gert: “Als we op die manier gegevens kunnen verzamelen, is dat veel effectiever en efficiënter dan zomaar alles bijhouden van iedereen. Nu maken we het ons eigenlijk nog moeilijker door alles te verzamelen. Je zoekt altijd een speld in een hooiberg. Via selectieve bewaring maak je die hooiberg veel kleiner.”

“Het is perfect mogelijk om relevante persoonsgegevens te gebruiken zonder privacy te schenden.”

Het model is nog niet af, daarvoor is input nodig van de politiediensten zelf, en van technici. Gert: “Ik zit nog maar in de eerste fase. Nu is samenwerking met verschillende diensten essentieel om het te verfijnen.” En dan begint het echte werk: “Ik heb hier en daar al zaadjes geplant bij zowel nationale als Europese veiligheidsdiensten en providers, maar de volgende maanden kaart ik het probleem actiever aan bij hen.”

Het doel? “De massa gewone burgers die nooit een bedreiging zullen vormen met rust laten en tegelijkertijd de mogelijkheid behouden om dankzij data misdaad te bestrijden. Privacy is een fundamenteel recht. Het is perfect mogelijk om relevante persoonsgegevens te gebruiken zonder dat recht te schenden”, zegt Gert. “Binnenkort is het helemaal onmogelijk trafiekgegevens te bewaren en in een rechtszaak te gebruiken. Op die manier loopt het onvermijdelijk fout. Zo snel mogelijk zo’n model implementeren is dus essentieel.” □

COLLECTIE UNIVERSITEITSARCHIEF GENT - FOTO A. VAN LANCKER

RESTO DE BRUG EN RESTO OVERPOORT ICONEN VAN DE UGENT

Daar waar een middagmaal nog geen vier euro kost. Of waar je, lang voor de euro er was, voor zo'n vijftig frank kon eten. De studentenresto's van de UGent hebben sinds de jaren zestig honderdduizenden monden gevoed. Soep, broodjes, spaghetti, ... aan scherpe prijzen op maat van de studentenportemonnee. Het begon bij De Brug, ooit geopend om vooral de arme spoorstudenten te ondersteunen.

© UGENT, FOTO ANNEKE D'HOLLANDER

De Brug, de oudste resto van de UGent en een icoon. De universiteit pakt er in 1960 mee uit als een pronkstuk.

Tot vandaag blijft De Brug de populairste resto en de enige waar elke student zich thuis voelt, of toch al eens ging eten. De Brug werd eind de jaren 80 grondig gerenoveerd tot het restaurant zoals we het tot 2020 kenden.

Sinds vorig jaar wordt De Brug verder uitgebreid met 212 extra zitplaatsen. Dankzij deze verbouwing krijgt het restaurant een eigen ingang aan de Sint-Pietersnieuwstraat en aan het UFO.

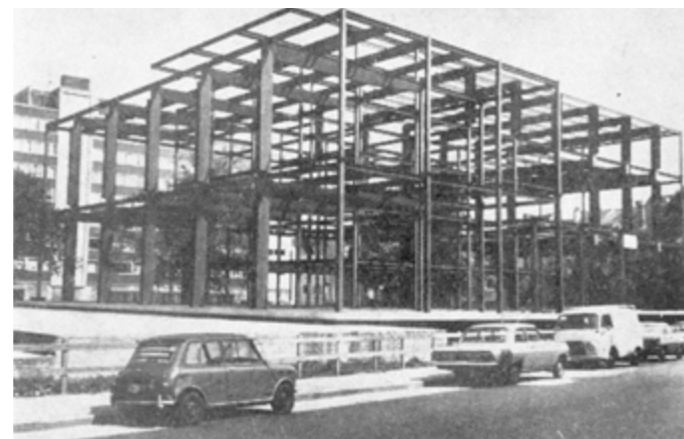
COLLECTIE UGENTMEMORIE © UGENT - FOTO PIETER MORLION

COLLECTIE UNIVERSITEITSARCHIEF GENT © DE CAE - FOTO DE CAE

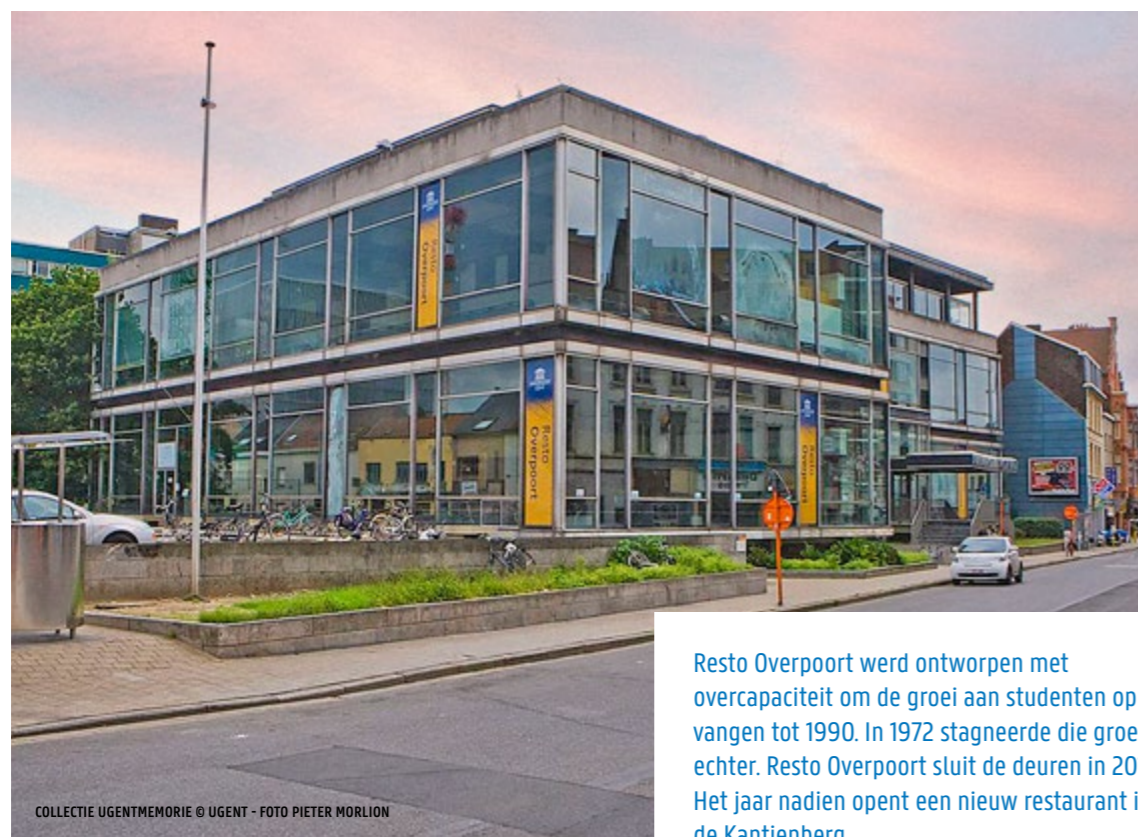

Omdat De Brug al snel compleet overbelast is, volgt er een tweede studentenresto. Op 21 juni 1971 opent Resto Overpoort officieel de deuren. Met een capaciteit van tien- tot vijftienduizend maaltijden per dag is het een van de grootste studentenrestaurants van Europa.

De locatie van de Resto Overpoort, op de as tussen Campus Blandijn en Campus Ledeganck en naast de studentenhomes Fabiola en August Vermeylen, ligt voor de hand. Uit cijfers blijkt namelijk dat studentenresto's die niet vlakbij of op een campus liggen minder studenten aantrekken.

De bekendste maaltijd van de resto's moet wel de spaghetti zijn. Jaarlijks worden er bijna vijftigduizend spaghetti's verkocht in de Brug alleen.

COLLECTIE UGENTMEMORIE © UGENT - FOTO PIETER MORLION

Resto Overpoort werd ontworpen met overcapaciteit om de groei aan studenten op te vangen tot 1990. In 1972 stagneerde die groei echter. Resto Overpoort sluit de deuren in 2011. Het jaar nadien opent een nieuw restaurant in de Kantienberg.

“Heel wat projecten zouden onmogelijk zijn zonder steun van schenkers.”

DE STRIJD VAN MARLEEN TEMMERMAN

De coronacrisis dwingt Marleen Temmerman – gynaecologe, ex-politica, UGent-onderzoekster en -professor – tot creatieve oplossingen in haar werk in Kenia. Dat werk is ook haar levenswerk: de rechten én levens van vrouwen en kinderen verbeteren. Als ze erover vertelt, hoor je vooral veel vechtlust en vertrouwen in een betere toekomst.

MARLEEN TEMMERMAN

Marleen studeerde af aan de faculteit Geneeskunde in 1978. Haar favoriete plek aan de UGent is het Moederhuis in het UZ Gent.

Op het moment van het gesprek gaat België in een tweede lockdown. De coronacrisis sloeg ook in Kenia toe, maar veel minder hard dan in België, vertelt Marleen Temmerman. Sinds 2015 woont ze in Nairobi, na haar mandaat als hoofd van het Departement voor Reproductieve Gezondheid van de Wereldgezondheidsorganisatie. Ze is er onder meer diensthoofd Verloskunde en Gynaecologie aan het Aga Khan University Hospital.

COVID-19 is misschien niet het grootste gezondheidsprobleem in Kenia, het heeft wel een impact op haar werk. “We verwachten bijvoorbeeld een babyboom. Mensen zijn meer thuis en het is moeilijker om vrouwen te bereiken voor geboorteregeling. Ze hebben schrik om besmet te worden en komen niet naar het ziekenhuis voor prenatale zorg of om te bevallen. Ik werk in een grote materniteit in een armere wijk van de stad. Normaal zijn er zo’n tachtig à honderd bevallingen per dag, dat is vandaag ongeveer de helft.”

Vrouwenrechten wereldwijd onder druk

Wat ze in Kenia ziet, gebeurt ook elders. Pas in 1994 haalden vrouwenrechten voor het eerst de agenda van een belangrijke internationale conferentie: de VN-conferentie in Cairo. In de vijftiengjarige tijd die volgden, werd veel vooruitgang geboekt op het vlak van seksuele en reproductieve rechten. Maar de coronacrisis is erin geslaagd om die vooruitgang serieus terug te draaien. “Vandaag hebben vrouwen minder toegang tot prenatale zorg en zien we meer thuisbevallingen omdat ze niet meer in de ziekenhuizen raken. Dat betekent opnieuw een stijging in moedersterfte, meer prematuur en

doodgeboren kindjes, meer tienerzwangerschappen... Ook geweld en seksueel geweld tegen vrouwen nemen overall in de wereld toe. Met het ICRH volgen we de trends van nabij op.”

Het ICRH, dat is het International Centre for Reproductive Health. Een multidisciplinair onderzoeksinstituut binnen de UGent, dat Marleen Temmerman in 1994 oprichtte. Ondertussen zijn er fysieke antennes in Kenia en in Mozambique. Samenwerkingen in Europa, Afrika, Latijns-Amerika en China en met organisaties als de WHO versterken de internationale expertise en reputatie van het ICRH.

Prenatale zorg op afstand

Marleen en haar team pasten zich aan en doen nu veel meer aan zorg op afstand. “Om de vrouwen uit de dorpen naar de gezondheidscentra te krijgen, verspreiden we via radio en televisie de boodschap dat het risico op corona niet groter is in een ziekenhuis dan op de markt. We doen aan teleconsultatie via videobellen, we leveren medicatie aan huis, ...”

Maar het ICRH doet meer: “We denken mee met de overheid over hoe we iedereen, vooral vrouwen en meisjes toegang kunnen blijven geven tot gezondheidszorg, tot geboorteregeling, ... We moeten lessen trekken uit de huidige pandemie voor een volgende epidemie, want die komt er zeker.”

Dat de Keniaanse regering zoveel aandacht heeft voor vrouwen en kinderen, is deels te danken aan het ICRH.

Met jouw steun aan het Fonds Marleen Temmerman help je mee het verschil maken voor vrouwenrechten wereldwijd.

fondsmarleentemmerman.be

“Ik had nooit gedacht dat we zo groot zouden worden toen we twintig jaar geleden begonnen in Kenia. Nu zijn we een grote ngo met zo'n honderdvijftig medewerkers en een van de langst bestaande organisaties die werken rond seksuele en reproductieve gezondheid. We hebben de problematiek op de wereldkaart gezet. We zijn nog even relevant als in 1994, en we zijn een grotere speler. Nu luistert de overheid naar ons. Als er beleid wordt uitgestippeld, zitten we mee aan tafel.”

Oprichting Fonds Marleen Temmerman

“Ik heb het geluk gehad dat ik kon rekenen op enthousiaste medewerkers. Ik was in '94 al zes maanden bezig om het ICRH te starten, in mijn vrije tijd. Maar ik had

medestrijders nodig. Toen kwam Patricia Claeys erbij. Zij heeft het centrum mee groot gemaakt. Jammer genoeg is zij in 2008 op haar vijftigste overleden aan borstkanker.”

Naast enthousiaste medewerkers kan het ICRH sinds enkele jaren rekenen op giften van het Fonds Marleen Temmerman. Dat richtte Marleen vijf jaar geleden op, samen met het Universiteitsfonds van de UGent. “Ik ben verrast dat zoveel mensen en organisaties ons steunen (lacht). Ik had dat nooit verwacht.”

“Met giften aan het fonds steunen we onderzoek van het ICRH. Maar ook vele projecten in Kenia en Mozambique, vaak getrokken door enthousiaste jonge mensen. Dat doen ze met schitterende resultaten. Zo maakte een vroedvrouw in Mozambique een filmpje over het betrekken van de man bij de zwangerschap en de zorg voor de kinderen. Dat heeft zelfs een prijs gewonnen op een internationaal congres. Zoiets zou onmogelijk zijn zonder de werking van het fonds. De lijst van projecten waar de bijdragen van het fonds mee het verschil maken, is lang: rond vrouwenverminking, kindhuwelijken of geweld tegen meisjes en vrouwen. Elke euro steun is welkom, want er zijn altijd noden en de pandemie brengt nieuwe noden met zich mee.”

(Nog niet) met pensioen

Ondertussen woont en werkt ze twaalf jaar in Kenia. “Met COVID-19 klaagt men steen en been in België over de maatregelen. Mensen komen bij wijze van spreken op straat omdat ze niet naar hun tweede verblijf kunnen. Ongelooflijk! Terwijl het land over een van de beste gezondheidssystemen van de wereld beschikt. Hier in Kenia verliezen de mensen door de lockdown hun inkomen want er is geen sociale zekerheid. Ze zien veel meer af dan in België. Maar je hoort ze veel minder zagen en zeuren. De weerbaarheid is ongelooflijk.” Een definitieve terugkeer naar België zit er dus niet meer in, denkt ze. “In België moet je met pensioen, hè. Hier kan ik blijven werken en er is nog zoveel te doen... (lacht)” □

MOET EEN SPERMA-DONOR ANONIEM BLIJVEN?

Heel wat donorkinderen worstelen met hun genetische afkomst, en willen meer weten over de identiteit van hun donor. Heeft elk kind het recht op zoek te gaan naar zijn of haar roots? Of moet een spermadonor anoniem (kunnen) blijven? Professor Veerle Provoost, bio-ethica, en professor Petra De Sutter, fertilitatexperte en vice-eersteminister, gaan erover in debat. Een gesprek met heel wat gevoeligheden.

“We leggen te veel nadruk op het genetische.”

VEERLE PROVOOST

“Voor sommige donorkinderen is die genetische band van belang.”

PETRA DE SUTTER

In België bepaalt de wet dat spermadonoren anoniem zijn. Maar toen de eerste donorkinderen volwassen werden, bleek dat een aantal van hen op zoek wil gaan naar zijn of haar donor. Er barstte een heel nieuwe discussie los, waarbij de anonimiteit van de spermadonoren onder vuur ligt. Om te beginnen: hebben donorkinderen het recht om te weten van wie ze afstammen?

PETRA “Voor veel donorkinderen is het belangrijk, maar ik zie dat niet als een absoluut recht zoals we dat intussen wel hebben vastgelegd voor adoptiekinderen. Bij adoptie speelt biologische afkomst een rol bij de ontwikkeling van het kind. Bij donorkinderen ligt dat enigszins anders. Hoe absoluut zou zo'n recht trouwens zijn? Wel meer kinderen hebben een andere genetische vader dan ze denken. Moeten we dan bij elke geboorte een vaderschapstest doen? Dat lijkt me zeer ver gaan. Het recht om te weten wie je genetische vader is, weegt hier niet tegen op. Anderzijds hebben we een andere situatie bij donorkinderen omdat er artsen of andere professionele zorgverleners betrokken zijn bij de bevruchting. Daarom kunnen we voor die kinderen wel het beste doen en hen een mogelijkheid bieden om hun afkomst te traceren. Een mogelijkheid die we voor iedereen moeten openhouden. Zelfs al heeft maar een kind op de tien nood aan die informatie.”

VEERLE “Je gebruikt het woord ‘vader’, maar kunnen we hier wel over een vader spreken? Voor mij gaat dat te ver. Zolang we termen als ‘biologische vader’ en ‘genetische vader’ gebruiken, haspelen we een aantal dingen door elkaar. Ook het woord ‘vaderschapstest’ is volgens mij fout. Stel: zo'n test wijst uit dat een man die zijn kind al twintig jaar lang opvoedt niet de vader is. Dan zijn we het er toch over eens dat onze interpretatie van die test niet klopt? De sociale vader, dat is de echte vader. We leggen te veel nadruk op het genetische. De spermadonor is hun vader niet. Daarom vind ik dat het hier niet om een recht gaat

om te weten van wie ze afstammen. Dat is een heel ander verhaal dan bijvoorbeeld het recht op respect voor familie- of gezinsleven.”

Te veel nadruk op de genetische band, terwijl we niet over ‘vaders’ en dus ‘afstamming’ kunnen spreken. Kan je daarin volgen, Petra?

PETRA “Puur juridisch gezien is een donor effectief geen vader. Toch kunnen we niet ontkennen dat er een genetische band is tussen de donor en het donorkind. We moeten ons dan afvragen: welke rechten of plichten ontstaan uit die genetische band? Als we het juridisch bekijken, is dat heel duidelijk: geen. Maar hoe zit dat ethisch of psychologisch? Voor een aantal kinderen blijft die genetische band toch van belang te zijn.”

VEERLE “Ik vind dat we ook empirisch moeten kijken naar dat belang. Hoe drukken mensen dat uit? Gaat het over een wens, of eerder een nood? Wat is de schade als die wens of nood niet vervuld wordt? Ethisch gezien is daar een groot verschil tussen. Ik vraag me echt af of we die nood niet te veel zelf creëren, net door de nadruk te leggen op dat genetische.”

PETRA “Maakt dat uit? Een wens kan een nood worden – en zodra die nood er is, moeten we daar rekening mee houden. Zelfs al gaat dat over een minderheid. In ethische discussies tellen die verhoudingen niet. We kunnen aannemen dat het voor minstens een aantal kinderen van belang is om de gegevens van hun donor te kennen. En dat het hen zou kunnen schaden als ze het niet weten.”

Als we het omdraaien: moet die anonimiteit overeind blijven?

VEERLE “Ik ben geneigd de anonimiteit deels te behouden. Als we de anonimiteit willen opheffen, moeten we rekening houden met de mogelijke gevolgen. Spermadonoren

kunnen ook rechten opeisen, zoals het recht om later de donorkinderen te ontmoeten. Of meer nog: ze krijgen een heldenstatus omdat ze de wensouders een kind hebben gegeven. Zulke verhalen hoor je in landen met een open donorbank, zoals Groot-Brittannië en Australië. Mensen krijgen er scheefgegroeide verwachtingen – en dan neemt de kans toe dat zo'n confrontatie tussen donor en donorkind negatief uitdraait.

PETRA “Ik weet niet of dat een argument is. Mensen die met verkeerde ideeën het traject als donor beginnen, kan je weigeren. Een goede screening kan heel wat problemen voorkomen. De verhalen over scheve verwachtingen komen uit landen waar donorschap helemaal gecommmercialiseerd is, en er geen goede screening of begeleiding is. Ik ben voorstander van een open donorbank, maar dan met reglementaire kaders om een aantal misbruiken of ontsporingen te voorkomen.”

Hoe zouden jullie het donorsysteem dan concreet invullen?

VEERLE “Welk systeem we ook installeren: als maatschappij moeten we de sociale vader, de wensvader dus, erkennen en blijven erkennen als de echte vader. Zodat niemand de spermadonor ziet als een uitgesteld vaderfiguur. Daarom ben ik niet overtuigd van het verplichten van een open donorsysteem en zou ik beide systemen naast elkaar laten bestaan. Hoe dat precies werkt? Dat weet ik niet goed. Je kan de kinderen alleszins niet zelf laten kiezen, iemand moet die keuze voor hen maken. Uiteindelijk is er een soort van discriminatie bij elke geboorte: niemand heeft iets te zeggen over waar we ter wereld komen. Hier kunnen we wél het kader kiezen, en daarbij moeten we onze morele verantwoordelijkheid nemen.”

PETRA “Ja, maar Veerle, dan laat je twee types van donoren toe. Dan krijg je twee soorten kinderen: degenen

“Ik ben voorstander van een open donorbank, met reglementaire kaders.”

PETRA DE SUTTER

Petra studeerde af in 1987 bij de faculteit Geneeskunde. Haar specialisatie gynaecologie rondde ze af in 1994. Haar favoriete plek aan de UGent is het binnenplein van het conservatorium aan de Biezekapelstraat. “Het is een magische plek.”

VEERLE PROVOOST

Veerle studeerde af in 1997 als licentiaat in de wijsbegeerte, en in 2000 in de gerontologie. Vroeger vond ze het heerlijk om buiten te studeren, bijvoorbeeld in het parkje aan de Veergrep. In Het Salon kon ze uren zitten met een koffie of een soepje - eerst als student, later als prof tijdens overlegmomenten.

die geen en degenen die wél toegang krijgen tot identiteitsgegevens. Dan ga je inderdaad discrimineren, want op basis van wat beslis je wie in welk systeem zit? Het klopt wat je zegt: niemand kiest waar hij of zij geboren wordt. Maar hier kies je dan als overheid of als zorgverlener echt voor een systeem dat discriminatie veroorzaakt. Terwijl we er net alles aan doen om discriminatie weg te nemen. Daarom pleit ik voor één systeem, waarbij het kind zelf informatie opvraagt als het die behoefte heeft.”

VEERLE “De wensouders kiezen dan voor een systeem in plaats van hun kinderen, hé. Maar ik begrijp je punt. Het is inderdaad niet vanzelfsprekend.”

Veerle, je lijkt nog niet volledig overtuigd?

VEERLE “Nee, ik heb nog een argument om deels anonieme spermadonoren te behouden. Denk je niet dat we een tekort krijgen aan donoren als je de anonimiteit opheft? In Groot-Brittannië scheppen ze er altijd over op dat het aantal donoren niet achteruit ging sinds hun open donatiesysteem. Maar de vraag is zoveel groter, omdat er ook steeds meer lesbische koppels en alleenstaanden wensouder zijn, terwijl het aanbod niet mee stijgt. De vraag is: wat doe je daarmee?”

PETRA “Ik geloof dat daar oplossingen voor zijn. We moeten in zo'n systeem wel rekening houden met een aantal randvoorwaarden. Een donorregister aanleggen

waarin we de gegevens van de donoren bijhouden: dat is al een eerste basisvoorwaarde. Ten tweede moeten we als overheid wel wat inspanningen doen. Donorrekrutering om een eventueel tekort aan te pakken, verplichtingen vastleggen rond screening

“Komt er geen tekort aan donoren als je de anonimiteit opheft?”

en begeleiding, vergoedingen vastleggen zodat centra elkaar niet beconcurreren, enzovoort. Alleen zo kan een open donorsysteem bestaan. Voor mij is het Nederlandse systeem relatief goed: daar zijn donoren anoniem voor de wensouders en kan het donorkind vanaf zijn zestiende de gegevens opvragen.”

VEERLE “Daar kan ik me wel in vinden: als die voorwaarden ervoor kunnen zorgen dat we die genetische band niet overwaarden. Daarom is voor mij een debat over ons taalgebruik ook noodzakelijk, zodat we niet over een ‘genetische vader’ blijven spreken.” □

De UGent maakt deel uit van de Incheon Global Campus in de gloednieuwe stad Songdo op 30 kilometer van Seoul.

Welcome to Ghent University... in Zuid-Korea

Een volwaardige universiteitscampus aan de andere kant van de wereld met aan de inkomhal een bordje: ‘Ghent University’. De UGent heeft namelijk naast campussen in Gent, Merelbeke, Melle, Brugge, Oostende en Kortrijk er zelfs één in ... Zuid-Korea. Professor Wesley De Neve geeft er al jaren les aan Koreaanse UGent-studenten en doet er ook onderzoek.

Een UGent-campus in Zuid-Korea, wat moeten we ons daarbij voorstellen?

WESLEY DE NEVE "Het is echt een volwaardige campus van de universiteit, maar dan in Korea. Het is niet zo dat hier enkel een plaatje op de deur hangt met 'Ghent University'. Wij hanteren de waarden en normen van de UGent, de studenten schrijven zich in aan de UGent en krijgen op het einde van de rit ook een diploma van de UGent."

De UGent-identiteit is er dus heel belangrijk?

"Absoluut, die staat hier zelfs centraal. In België hebben we geen dikke boeken nodig om uit te leggen waar de UGent voor staat. De identiteit van de universiteit is er duidelijk en de waarden en normen zijn vanzelfsprekend. Maar als je dat aan internationale studenten of proffen moet uitleggen, is dat moeilijk. Deze campus heeft de UGent verplicht om daarover na te denken."

Hoe groot is de campus?

"Eigenlijk kan je de campus zien als onderdeel van

een 'biotech valley' in Korea. We zijn hier met dertig proffen verbonden aan de UGent. Twaalf zijn permanent in Korea aanwezig. Een groot deel is natuurlijk internationaal gerekruteerd, maar opnieuw via de regels van de universiteit. Ze geven momenteel les aan een kleine vierhonderd studenten. Die kunnen kiezen uit drie opleidingen: moleculaire biotechnologie, milieutechnologie en voedingstechnologie. Daarnaast zijn er ook nog een 25-tal doctoraatsstudenten."

“Het is allemaal de schuld van Rik Van de Walle.”

Waarom is de campus er gekomen?

"De Zuid-Koreaanse overheid wil zo de 'brain drain' stoppen. Heel wat slimme koppen verlaten het land om te studeren aan top-universiteiten, waar ze nadien vaak

blijven hangen. Om dat tegen te gaan, wilde de overheid verschillende internationale topuniversiteiten in eigen land. Op die manier blijft het talent in Zuid-Korea en krijgen studenten toch een westers diploma. Zo zijn wij, samen met enkele universiteiten uit de Verenigde Staten, in het verhaal gekomen. Oorspronkelijk wilde de Koreaanse overheid dat we enkel les zouden geven, maar we zijn blijven onderhandelen om ook

onderzoek te doen. We zijn een onderzoeksgedreven universiteit, dat geven we niet zomaar op."

Waarom is het belangrijk dat de UGent in het buitenland aanwezig is?

"Eerst en vooral omdat internationalisering voor een universiteit van groot belang is. We kunnen veel bijleren van andere landen en hier in Zuid-Korea zitten we aan de basis van heel wat kennis. De campus dient als brug naar Azië. Bovendien werken we op een gloednieuwe internationale campus samen met andere topuniversiteiten, de kennisuitwisseling is groot. En dankzij het aantrekkelijke financieringsplan van de Koreaanse overheid kunnen we hier aan onderzoek doen in volledig ingerichte *state of the art* labo's. Geen slechte zaak, toch?"

Zijn er grote culturele verschillen op academisch niveau?

"Absoluut. Eerst en vooral zijn er de taalbarrières. Heel wat van onze Koreaanse proffen zijn experts in hun vak en begrijpen goed Engels, maar in gesprekken merk je dat er toch wat problemen opduiken. Daarnaast is niet alleen de maatschappij, maar ook de academische wereld heel hiërarchisch georganiseerd. De prof is de generaal van een onderzoeksgroep en de rest moet volgen. Er is weinig ruimte om buiten de lijntjes te kleuren. Dat klinkt heel negatief, maar het heeft ook voordelen. Die hiërarchie werkt goed als de prof een duidelijk doel voor ogen heeft. Dan loopt alles een pak sneller dan in België. Die mentaliteit van 'snel snel' is een overblijfsel van de oudere generatie, die na de Koreaanse oorlog van de jaren vijftig het land heel snel heeft opgebouwd en welvarend heeft gemaakt."

Welk onderzoek doe jij in Zuid-Korea?

"Ik ben computerwetenschapper en doe hier, op de biotechnologiecampus, onderzoek naar wiskundige en computationele modellering van biotechdata. Zo passen we kunstmatige intelligentie toe om biologische sequenties en biomedische beelden te analyseren. Heel concreet wil dat zeggen dat we bijvoorbeeld MRI-beelden via een computersysteem scannen om spierscheuren op te sporen. Door kunstmatige intelligentie te gebruiken, proberen we de foutenmarge te verkleinen bij de interpretatie van die medische beelden."

WESLEY DE NEVE

Wesley studeerde af als licentiaat in de Informatica (2002) en als doctor in de Ingenieurswetenschappen (2007). Favoriete plekje aan de unief vroeger: "de computerklassen in de S9 op campus De Sterre omdat je daar op het internet kon. Toen opende voor mij, als startende student in 1998, een totaal nieuwe wereld."

Hoe ben je in Zuid-Korea terechtgekomen?

"Eigenlijk is het allemaal de schuld van Rik Van de Walle (lacht). Als doctoraatsstudent kreeg ik de uitnodiging om op twee conferenties in Azië mijn papers voor te stellen. De eerste was in Singapore en de tweede in Zuid-Korea. Ik stelde voor aan Rik, mijn promotor op dat moment, dat ik die in Singapore zou doen en dat een van mijn co-auteurs naar Zuid-Korea zou gaan. Rik was het er niet mee eens en drong erop aan dat ik naar beide conferenties zou gaan."

En dan ben je er blijven plakken?

"Ja, zoiets. Ik had enkele dagen vrij tussen de conferentie in Singapore en die van Zuid-Korea. Ik besloot dan maar een toeristisch tripje te maken. Alleen was de gids van de bustrip van mijn hotel toen enkel beschikbaar in het Zuid-Koreaans. In een naïeve bui dacht ik: dat lukt wel. Ik heb me er serieus aan mispakt, maar gelukkig zat er een vrouw op de bus die een beetje Engels sprak. Zij heeft me de rest van de trip rondgeleid. Het klikte heel goed tussen ons en we zijn contact blijven houden. Ondertussen mag ik haar mijn vrouw en de moeder van mijn twee dochters noemen." (glunderet)

Ben je voor haar teruggekeerd?

"Grotendeels wel. Toen ik niet veel later een postdoctorale positie zocht, kwam ik al snel opnieuw in Zuid-Korea terecht. En toen er na enkele jaren ook een plek vrijkwam aan de UGent-campus in Zuid-Korea, heb ik niet lang getwijfeld."

Voor de wetenschap en voor de liefde dus?

"Eigenlijk wel (lacht)." □

STEVEN VAN GUCHT

schrijft een brief, gericht aan zijn 18-jarige zelf. Welke raad heeft hij voor de jongvolwassen Steven die twijfelt tussen geneeskunde en diergeneeskunde?

Beste Steven,

Hoe gaat het? Ik ben jij, maar dan zo'n 25 jaar ouder. Met andere woorden: jij met meer levenservaring. Meer zelfkennis ook. Vanuit die bevoorrechte positie kan ik je alleen maar zeggen: bekijk je studiekeuze alsjeblieft wat rationeler dan je nu doet. Ik weet het, het is kantje boord: geneeskunde of diergeneeskunde. Maar het argument dat bloed trekken bij een mens akeliger is dan bij een dier, slaat nergens op.

Toegegeven, achteraf gezien ben ik wel heel blij dat door dat nogal domme argument diergeneeskunde als finale keuze uit de bus is gekomen. Het is een heel diverse opleiding die je een zeer brede kijk geeft op biologie en zelfs op geneeskunde. Dat zal je wel merken. Ik zou dus zeggen: ga er gewoon voor. Je hebt genoeg talent en kennis om het te halen. Twijfel niet aan jezelf. Profiteer van de jaren die eraan komen, het is een unieke tijd. Een huizenhoog maar waar cliché. En maak je geen zorgen. Die andere liefde, geneeskunde, komt vanzelf wel weer op je pad.

In je derde jaar zal je les krijgen van professor Hans Nauwynck. Hij zal de gevleugelde woorden uitspreken: "Virology is a ticking time bomb." Die uitspraak triggert je interesse, vanaf dan zijn we gebeten door virussen. Met wat ik nu weet, raad ik je wel aan om je voldoende te verdiepen in coronavirussen bij mensen. Je zal merken dat ze een beetje stiefmoederlijk behandeld worden, niemand is geïnteresseerd in 'maar' een verkoudheid. Geloof me dat we veel kunnen leren van die banale verkoudheden.

Zet niet al te veel druk op jezelf. Je hoeft het niet te intens te doen, dat studeren. Zoek een hobby, ga sporten of zo. Het is natuurlijk ook de aard van het beestje. Als je je voor iets engageert, dan doe je dat met heel veel passie. Je naasten ondervinden daar de nadelen van. Veranderen zal je niet doen. Iets half doen, dat kunnen we nog altijd niet. Maar het helpt dat je het op tijd beseft. Dat je af en toe eens gedwongen moet compenseren. En je werk of opleiding laat voor wat het is om meer aandacht te besteden aan anderen.

Leer mediteren. Ga eens op retraite in een klooster. Zo krijg je meer inzicht in hoe je denkt. Kijk naar je eigen geest als een wetenschapper en beseft dat er bepaalde patronen zijn in je hoofd. Valkuilen. Zaken die je triggeren, waardoor je overreageert. Beseft dat, aanvaard dat, neem er afstand van en laat dat varen. Dat zou mij een aantal conflicten bespaard hebben. Al vermoed ik dat je hier waarschijnlijk niet naar zult luisteren.

Steven, ik zou je nog heel veel advies kunnen geven. Ga op reis, ontdek de wereld. Dat hoeft niet veel te kosten. Man, je hebt niet veel geld, maar doe op wat je hebt. Dat komt later wel in orde. Besteed ook wat meer tijd aan je imago. Dat hoeft niet extreem te zijn, maar af en toe eens nieuwe kleren kopen kan geen kwaad. Het geeft toch een zekere uitstraling.

En als ik je nog één gouden raad mag geven: koop wat vaker bloemen voor moeder.

Groeten en succes,

Steven

De revolutie van 2011 bracht de Syrische bevolking geen vrijheid. De burgeroorlog in het land heeft al honderdduizenden slachtoffers gemaakt. De situatie is stilaan uitzichtloos. “Maar als je goed kijkt, zijn er wel enkele lichtpuntjes. Het is belangrijk dat we die in de verf zetten. Anders dreigen we de mensen die gevangen zitten in het conflict nog meer te ontmenselijken”, vindt Midden-Oostenexperte Brigitte Herremans.

TIEN JAAR NA DE ARABISCHE REVOLUTIE

Hoe kunst een lichtpunt kan zijn in Syrië

Op 17 december 2010 steekt de Tunesische groente- en fruitverkoper Mohammed Bouazizi zichzelf in brand. Een wanhoopsdaad, nadat hij zijn waren moest inleveren en werd vernederd en bespuwd door de politie.

Een kettingreactie schiet in gang. In meerdere Arabische landen komt de bevolking in opstand. Maar de initiële vreugde en positieve vooruitzichten, slaan in sommige landen om in nog meer conflict. In Egypte bijvoorbeeld, breken jaren van tumult aan en grijpt Abdel Fattah al-Sisi uiteindelijk de macht. Een man die een nog grotere bedreiging vormt voor de vrijheden van burgers.

Lichtpuntjes

Het zwartst is de situatie in Syrië. Het regime van Bashar al-Assad reageert in maart 2011 met

extreem geweld op vreedzame betogingen.

Dat luidt een burgeroorlog in die internationale dimensies zou krijgen, met honderdduizenden dodelijke slachtoffers.

“Toch is het niet allemaal slecht”, zegt Brigitte Herremans, al jaren bezig met de materie bij onder andere Pax Christi en Broederlijk delen. Nu doceert ze over Syrië aan de onderzoeksgroep ‘Justice Visions’ van de UGent. “Als we naar conflictgebieden kijken, maken we vaak de fout om alles negatief te zien. Er zijn ook lichtpuntjes. De oprichting van mensenrechtenorganisaties in Syrië in een periode waarin mensenrechtenactivisten er alleen voor stonden, vind ik hoop en veerkracht uitstralen. Het toont dat Syriërs hun basisrechten, waarvoor ze initieel de straat op gingen, niet zomaar willen opgeven.”

De rechtszaak die momenteel loopt in de

Duitse stad Koblenz tegen twee vermeende folteraars van het Assad-regime is nog zo'n lichtpunt: “De eerste zaak ooit tegen functionarissen van het Syrische regime. Dat het Internationaal Strafhof buitenspel staat door een veto van Rusland en China, was een klap in het gezicht van de slachtoffers. Maar er worden dus wel kleine stappen gezet”, aldus Brigitte. “Vooral qua symbool kan het tellen. Syrische burgers beseffen dat ze het regime nooit volledig verantwoordelijk kunnen stellen, maar complete straffeloosheid is geen optie meer.”

Kunst als strijdwapen

En dan is er nog de rol van kunst. Brigitte onderzoekt hoe kunst kan bijdragen tot meer rechtvaardigheid voor Syriërs. “Kunst wordt in conflictsituaties vaak als overbodig gezien. ‘Wat

heb je aan een goed boek als je geen eten hebt?’, vragen mensen zich dan af”, legt Brigitte uit. Toch speelt het een rol in wat ‘truth seeking’ of waarheidsvinding wordt genoemd: processen die een samenleving kunnen helpen om gruweldaden te verwerken en te plaatsen. “Kunst helpt om ervaringen van slachtoffers weer te geven en kan ervoor zorgen dat hun verhaal weerklank krijgt, zelfs op internationaal vlak. Het is ook een manier om de werkelijkheid te kunnen dragen.”

Om daar een beeld van te krijgen, interviewt Brigitte onder meer kunstenaars uit Syrië. Ze noemt het voorbeeld van visueel kunstenaar Khaled Barakeh. Hij maakte afgelopen zomer voor het gerechtshof in Koblenz, bij de start van het proces tegen de Assad-functionarissen, de kunstinstallatie ‘Mute’ met kleren van 49 activisten. “Daarmee vertelt hij het verhaal van

BRIGITTE HERREMANS

Brigitte studeert af in Oosterse Talen en Culturen (Arabisch en Bijbels Hebreeuws) in 2000. Favoriete plekje aan de UGent: de trappen van de Blandijn.

de bevolking die in de steek wordt gelaten in hun strijd voor vrijheid. Hij toont dat slachtoffers een plek willen in het debat over rechtvaardigheid.”

Maar ze bekijkt ook wat het teweegbrengt. “Toen ‘For Sama’, een documentaire van de Syrische Waad Al-Kateab, hier in oktober uitkwam, vroeg ik kijkers wat het bij hen losmaakte. Twee weken later belde ik hen nog eens om te vragen of hun blik op het conflict veranderd is. Het is een van de manieren om te onderzoeken hoe kunst de visie van mensen wijzigt. En of het zaken die mensen eerst niet zien, zichtbaar maakt.” De opzet: narratieven over onrecht blootleggen, en zo het wissen van ervaringen van slachtoffers tegengaan.

Immuun voor tragische beelden

Waar het volgens Brigitte echt om draait is hoe die – op het eerste gezicht kleine – dingen de menselijkheid terugbrengen in het conflict. “Als we die niet zien, dreigen we de mensen verder te ontmenselijken. We zijn immuun geworden voor de tragische beelden. De oorlog wordt vaak bestempeld als ‘te ingewikkeld’, waardoor mensen afhaken”, zegt ze.

“Het is nochtans niet zo ingewikkeld. Wanneer een ziekenhuis of een school wordt gebombardeerd, dan is dat een menselijk drama en een oorlogsmisdaad. Maar die menselijkheid voelen we niet meer. Door kunst kan je die gevoelige snaar opnieuw raken.” En ze kan soelaas bieden voor slachtoffers: “Kunst brengt ze in contact met anderen die misschien hetzelfde hebben meegemaakt en dat verbindt.”

Vrijheid in de hoofden

Hoewel echte vrijheid in Syrië niet meteen in zicht is, is de vrijheid in de hoofden van veel Syriërs wel ingezet. “Als ik met Syriërs praat hoor ik vaak dat ze in 2011 de angst van zich hebben

afgeworpen. Daar koop je natuurlijk geen brood mee, maar het is wel een belangrijke evolutie. Critici zullen zich afvragen of een heel land verwoest moest worden voor ‘de vrijheid van het hoofd’, maar die vraag op zich is te pessimistisch. De tijd kan je niet terugdraaien. De menselijkheid en de kracht die er is ontstaan, moeten we in de verf zetten om verbondenheid mogelijk te maken.” □

AANRADERS VAN BRIGITTE HERREMANS:

- De documentaire ‘For Sama’ van Waad Al-Kateab, omdat ze de harten van mensen veroverd op een simpele, oprechte manier. Deze documentaire maakt de oorlog opnieuw menselijk. Je kan de documentaire bekijken op YouTube.
- Tekeningen van Najah al-Bukai, een schilder en tekenaar die vanuit een detentiekamp waar hij gefolterd werd, tekeningen maakte om er zelf niet aan onderdoor te gaan. In complete wanhoop was het een soort van uitlaatklep voor hem. Zijn werk is verspreid over het world wide web terug te vinden.
- Het boek ‘De dood is een zware klus’ van Khaled Khalifa. In de roman wordt duidelijk dat waardig sterven in een oorlog niet kan, maar Khalifa omschrijft het op zo’n absurde en grappige manier dat je helemaal mee bent.

“Een verschil willen maken voor mens en maatschappij: het is wat ons als UGent’ers kenmerkt.”

Het zijn vaak kleine dingen die het verschil maken. Elders in dit magazine getuigt Steven Van Gucht dat de gedachte aan bloed afnemen van een medemens voor hem de doorslag gaf om als 18-jarige toch maar te opteren voor onze faculteit Diergeneeskunde. Waar hij virussen leerde kennen die 25 jaar later, van de ene dag op de andere, van hem een gewaardeerd publiek figuur zouden maken. Virussen die bij de mens typisch slechts een banale verkoudheid veroorzaken, maar in een nieuwe gedaante intussen de hele wereldbevolking in hun greep houden. Piepkleine dingen, maar wat een wereld van verschil!

Toen ons land in maart 2020 in lockdown ging, leek dat kleine virus even een grote gelijkmaker. Rang of stand deden er niet toe: iedereen moest in zijn kot. Intussen weten we beter: dit virus treft mensen op zeer ongelijke wijze – en dan heb ik het zeker niet alleen over de ziekte die het veroorzaakt. Thuisblijven lukt makkelijker in een ruime woning met zonnige tuin; telewerken of studeren gaat een stuk moeilijker met een hoofd of huis vol zorgen. En in landen zoals Kenia treft het coronavirus mensen en hele maatschappijen die het sowieso al erg zwaar hebben. Elke gift aan het Fonds Marleen Temmerman, hoe klein ook, helpt er mee het verschil te maken.

Een verschil willen maken voor mens en maatschappij: het is wat ons als UGent’ers kenmerkt. Dus ook de UGent’ers die in dit magazine aan bod komen. Of ze nu zijn uitgezwermd naar Kenia of Zuid-Korea, of naar het academische nest zijn teruggevlogen om een doctoraat te behalen. Of ze hun deskundigheid nu inzetten om sterkere leerkrachten te vormen of om nuances aan te brengen inzake de wisselwerking tussen privacy- en strafrecht of in de ethische discussie over de rechten van donorkinderen.

Een verschil maken voor onze alumni: daar zal de UGent, onder impuls van opdrachthouder Kries Versluys en met de steun van al onze faculteiten en alumnavereningen, de komende jaren graag op inzetten. Want samen geraken we nog verder. Dus gaan we de banden met onze alumni sterker aanhalen. Zodra dat weer kan met warme activiteiten op een van onze campussen of in verre buitenlanden. En in afwachting daarvan op Inffinitum, het gloednieuwe digitale platform voor alle UGent-alumni. Daar is wel nog één ding voor nodig: u moet zich daar eerst registreren. Mag ik van u die kleine inspanning nog vragen? Ze maakt voor ons een enorm verschil.

RIK VAN DE WALLE

HORTENSE

DE SUPERCOMPUTER
VAN DE UGENT

100 TB
RAM geheugen

- + 15 high-speed netwerkswitches
- + 80 grafische processor units
- + 360 nodes (een structuur, die als onafhankelijke eenheid kan worden beschouwd)

3,3 petaflops
peak performance

→ oftewel 3.300.000.000.000.000 berekeningen per seconde

+ 28 m³
totale grootte

+ 650 m
stroomkabel

+ 44.000
CPU processoren

2 PB (petabytes)

= 2.000.000.000.000.000 gigabytes
opslagcapaciteit

→ een toren van 3,6 km hoog van
gestapelde cd-romschijven zonder doosje

+ tot 200 GB/s
netwerkinterconnectie-
snelheid tussen de rekenodes

+ 7 racks (rekken)
met IT-materiaal

Vanaf dit jaar zorgt de UGent voor Hortense. Dat is de nieuwe Tier 1 supercomputer - een soort van 'superbrein' van alle Vlaamse universiteiten. En één van de 500 snelste supercomputers ter wereld. Een supercomputer kan je zien als een verzameling van enorm veel klassieke computers bij elkaar, die zo razendsnel berekeningen maakt en meerdere complexe problemen tegelijk kan oplossen.

Hortense blijft voor minstens vier jaar bij de UGent, waar ze zal meewerken aan zo'n 280 multidisciplinaire onderzoeken. Ze werd vernoemd naar Nicole-Reine Lepaute (roepnaam Hortense), geboren in 1723. Zij was één van de eerste bekende menselijke 'computers', die verscheidene zware astronomische berekeningen heeft uitgevoerd.

ILLUSTRATIES MENEER HEIRMAN (DEZE VIND JE OOK TERUG OP HORTENSE ZELF)

NIEUWE LONGEN krijgen, het is vandaag al niet evident, laat staan in 1968. Het is in dat jaar dat het er bijzonder slecht uitzag voor Aloïs Vereecken. Nog amper 40 kilo wegen, aan zijn bed gekluisterd, elk moment dreigen te stikken. Zijn einde was nabij. Maar dat was buiten UGent-professor Fritz Derom en zijn team van chirurgen gerekend. Ze gaven Aloïs via transplantatie een nieuwe rechterlong. "Ik voel me prima", vertelde Aloïs na afloop aan de wereldpers. Die was afgezakt naar Gent voor wat een straffe

medische primeur was: de eerste echt geslaagde longtransplantatie ter wereld. Tot dan waren er zo'n vijftien pogingen gedaan, maar alle patiënten overleden in de dagen erna. De 24-jarige Aloïs daarentegen herstelde en kon weer een normaal leven leiden. Op die manier zette professor Derom België bij de wereldtop op vlak van transplantaties. Uiteindelijk zou Aloïs nog tien maanden leven, tot zijn lichaam alsnog de long afstootte. De foto toont een vintage anatomisch model van de longen uit de collectie van het GUM.